

Ese de două ori in septembra: Joi-a-si
Dominești; era cindu va prezintă im-
portanța materiei lor, va fi de trei său
de patru ori in septembra.

Prețul de prenumeratiune,

pentru Austria:

pe anu intregu	8 fl. v. a.
diumetate de anu	4 fl. v. a.
patraru	2 fl. v. a.

pentru România și străinătate:

pe anu intregu	12 fl. v. a.
diumetate de anu	6 fl. v. a.

Invitat de prenumeratiune

la

ALBINA,

de la 1. ianuariu 1873, cu care făia
noastră a intrat în alu VIII-lea anu alu
existenție sale.

Dupa-ce, intru interesulu sacrei
cauze, cărei ne-am ingagiaturi, ne oteri-
ramu a luptă și mai de parte in aceasi
directiune, pentru acelasi scopu, — desi
tote foile, pentru scumpetea urcata a ti-
mariului si a hărției, mereu 'si urecara pre-
jurile abonementului, noi vom pastră
coalesi moderate pretiuri si cu tote con-
ditiunile de pana acum, pre cum se vedu
in fruntea făiei.

Prenumeratiunile se facu pre aceasi
cale cunoscuta, mai comodu prin me-
diocirea asemnatorului postali.

Rogăm a ni se notă bine numele
ai locurile, desclintu cea mai de aproape
posta principale; asemenea rogăm spe-
cialminte, a ni se notă abonemintele noile
care se facu de la ianuariu 1873. Acé-
stă pentru orientarea noastră in privintia
edițiunii.

La intrebarea ce ni se face din mai
multe părți — anunciamu, că celoru lip-
siti, si a nume invetiatorilor slabu do-
tati, si mai de parte se va dă „Albina“
cu diumetate de pretiu. — Redactiunea.

La mormantul lui Napoleone alu III.

Consideratiuni politico-nationale si morale.

Pesta, in 9/21 ian 1873.

Noi, si inca dintre cei mai d'antei
entre foile romane, am datu tributul de
recunoscintia, — reposatului de la Chis-
turst, umbrei a marelui odeniéra Impera-
toare francesu Ludovicu Napoleone alu
III-lea.

Si — forte caracteristicu, forte dem-
nu de consideratiune! — in cea mai de-
plina consunantia, tote foile romane —
pe intrecute, casă dup'o parola — au fa-
cutu totu asemenea!

Asfeliu diaristică romana — ea in-
casă s'a onoratu, ea insasă la acésta oca-
siune a datu cea mai eclatante proba, că
nu-i lipsesc conscientia de sine si de chia-
marea sa, si de demnitatea sa natiunale;
— ce este forte semnificativu si imbuc-
uratoriu, că — in momente straordinar-
ie, scie si are curagiul, d'a reprezentă
adeverat'a opinione publica a natiunei
romane.

Punemu celu mai greu accentu ore
acésta aparitiune si pre acestu adeveru;
pentru că aci credemus noi a fi aflatu o
bóveda viua despre aceea, cumca — la
casu de momente supreme, ori cătu orde-
namente suntemu de sfiasati si de dis-
persi, retaciti cari de cari, pe căi cari de
ari mai diverginti, la casu de momente
straordenari, ne vom gasi toti, si toti vom
condusi de aceasi identica vōce a ini-
ciei si mintei romane.

Romanulu — n'a degenerat. Fiin-
tele nōstre, isbite din tote pările de tote
urtunile si valurile — inimile nōstre,
impresiunate de felu de felu de influintie
traine, amagitorie, — potu sè decline si
— in vieti'a de tote dilele, ele intr'ade-
veru declina, declina pré usioru de la calea
enninului interesu romanu natiunale;
ar, totusi — nu suntemu desnaturali;
aci, precum aréta casulu presinte, n'am
avenui cinici, nu necapabili de recuno-
scintia adeverului, nu nepasatori pentru
ciulu moralu alu romanismului.

In momente grave — avemu tarfa

de caracteru si scimu se sfaramămu, casă
dup'o comanda, la o inspiratiune de susu,
de la Ddieulu parintiloru nostri, tote le-
gaturele de feru, prin cari — de comunu,
cu multa usiurintia ne tienu legati, si ne
pórtă de nasu, intrigele si amagirile strai-
niloru.

Este dulce si mangaitória constata-
rea acestui adeveru, si — dupa noi acé-
sta aparitiune e — celu mai sublimu mo-
mentu pentru noi, romanii dacici, la móre-
tea marelui Imperatore.

Dar — oficiulu gratitudinei o data
satisfacutu, chiar din punctul sublimului
nostru interesu natiunale morale, nu ni
póte fi permisu, specialu la unu faptore
polititic de atât'a influintia a supr'a lu-
mei, a supr'a umanitatei intrege, a trece
cu vederea nici reversulu, dosulu, partea
cea defeptuosa a colosului istoricu. Nu ni
este iertati, a ne presentă lumiei morale,
ca unu poporu, care pentru binefaceri
ocasiunali cătu de mari, ce i s'au adusu
specialminte, inchide ochii si nu vré se
védă si sè condamne nici cele mai mari
slabituni si peccate ale binefacetorilor!
Drepti trebue sè simu si sè remanemu
intre tote imprejurările. Onore bineface-
toriului, respectu adeverului si dreptate!

De aceea noi, de locu la prim'a apre-
tiuire a meritelor marelui reposatu —
pentru romani si pentru ginta latina,
peste totu, n'am trecutu cu vedere a
aminti marea coruptiune morale, ce de-
venise principiu de statu la Napoleone
alu III!

Napoleonidii, ca faptori politici —
vor fi mari pe cătu timpu pre globulu
pamentului vor vetui fintie omenesci
cugetătorie: in lumea morale, in cump-
n'a dreptului eternu alu umanitatii — ei
pururiá, si mai vertosu acum- reposatul
Ludovicu Napoleone — va fi tacatu de
unu monstru.

Ei, Napoleonidii, au inaintat in
multe moduri, in multe privintie desvol-
tarea umanitatei: nici o data insa nu din
principiu si ca scopu, ci numai ca medi-
locu, de uneltire, pentru scopurile loru
particulari, scopurile loru propriu.

Ei, n'au emancipatu umanitatea de
jugulu prejudecialor, n'au scos'o din labirintul
retacirilor, ci — numai de
departe, si numai in casuri de nevoia con-
stringatibrie a loru personale, i-a arestatu-
tatu cu degetulu „pamentulu fagaduini-
tie!“ — ér candu ómenimea cu mare
sete a pornitu spre acelu Chanaanu, atunci
ei cu peptu de feru i s'au pusu in cale
si au comandatu: „napoi!“

Cu unu cuventu, ei sublimale sco-
puri ale umanitatei, ordenarminte le-
au subordinatu mititeleloru scopuri ale loru
particularie, — vanitatei si materialis-
mului loru!

Ei, pervenitii de diosu, din poporu,
ei — a căroru chiamare provindentiale
ratinalminte nu potea sè fia alt'a mai
mica, de cătu, a mantuș popórale de tiranii
seculari, genulu omenescu de dumnedieii
cei falsi, de idoli cei afurisiti, — ei,
ajungendu prin geniulu loru celu mare
a trantí pre idoli si a li surpá altariale,
— in locu sè redice la stepanire preto-
tindenea maiestatea poporulu, Ddieira
adeverului si a dreptatei, — ei se fecera
pre sine insisi idoli si tirani, Ddiei falsi,
se degradara la rol'a insielatoriloru,
trantiti de ei, ér pre acestia si-ii fecera
sateliti! O gloria meschina, in locu de
cea adeverata! O retacire órba, in locu de
calea dreptăii!

Genulu omenescu, si a nume produc-
tori'a de geni mari — ginta latina, —
sè simu securi, că va mai nasce din si-

nulu seu barbatu de capacitatea spiritualu
a Napoleonidiloru: sè speramu deci că
acelora retacirile premergatoriloru loru,
precum si caderile si patianiele loru, li
vor serví de investitura. Napoleone alu
III-lea a profitat in multe privintie de
patientele unchiului seu, Napoleone Bu-

naparte I. Noi nu suntemu, dupa es-
printile amare de tote dilele — nu potem
sè simu pentru monarchia, a nume
in Francia; — totusi, déca in cartea de-
stinatiunei popóralor ar fi scrisu, că
Francia sè mai devina o data Monar-
chia, am dorí ca la tronulu ei sè ajunga
unu Napoleone alu IV-lea, inteleptu, si
moralisatu prin vieti'a si patientele mai
mariloru sei! Si atunci suntemu convinsi,
că — desi monarchu, si macar autocrat
— dupa nume, cadiendu in momentu,
ar fi binecuvantat si deplansu — nu
numai de unele pucine popóra, nu numai
pentru unele pucine fapte bune si
drepte, ci pentru umanitatea intréga, de
ómenimea intréga va fi numitul Napo-
leonu alu IV-lea celu adeveratu mare!

Ca de incheiare, si pentru ca sè
simu mai bine priceputi si justificati,
cittàmu aici, catra cele multe cunoscute,
incă unu exemplu, despre aceea, că — cum
coruptiunea a fostu impulsulu si scopulu
principale alu aspiratiunilor napole-
onide.

Este sciutu, că Napoleone alu III-
lea, casă Napoleone I, a ajunsu la tronu
si potere prin calcarea de lege si de ju-
ramentu, prin tradare si prin versare de
multu sange patrioticu, nevinovatul.

Elu, Napoleone alu III-lea, cu cei
mai blastemati ómeni a conspirat contra
legei si libertatei comune; nemic'a ne-
fiindu-i si netienendu santu.

Devenindu la potere, cea danteiu si
mai principale grige i-a fostu, a-ii satu-
rá de avere, titlu si autoritate publica
— pre complotistii sei, căroru tiér'a s'a
datu préda, si cari apoi o dusera la —
Sedan!

Că ce felu de ómeni au fostu ami-
cii si complotistii sei, pre cari unici elu
ii iubia si distingea, se aréta invederatu
dintr'o epistolă a unui a dintre cei de
frunte ai sei, a maiorului de Grecourt, o
epistolă scrisa catra unu consorte, si
prinsa dupa fiasculu incercarei de re-
scóla la Strassbourg, care epistolă, con-
statata judecatoresce de genuina, cuprinde
de urmatórie:

„Eu voi sè am bani, decoratiuni, titlu
si gulerulu de generariu, cusutu cu auru. Spad-
a mea are è-mi cascige tote acestea. De tare
multi bani are trebuința, precum sciu, stepa-
nulu nostru fitoriu, (Ludovicu Napoleone,) por-
tru sine, totusi astă credu, ca sì noi ni vom
stórcé că o renta de 20,000 fr. pe care din
dias in dia o vom mai spori. Vom trai lumea
d'alba: avangandu iute si susu, vom avé titlu,
pelarti cu peni verdi, bani si — mueri fru-
mose, ne-uitandu nici de vinu. Principele (Lu-
dovicu Napoleone,) tiene multu la acestea!“

Ea-Vi scopulu Ddielor, ce stepan-
escu, sè tindu a stepanii tierile si po-
pórale pre pamantu!

Acést'a apoi este poterea de susu,
ce se predica si binecuvantă prin bi-
serice si cărei trebue sè se inchine micu
si mare!

Retacire si orbă; — aceea susu,
acést'a diosu: alta nemic'a! Momențul
lui Napoleone — sì I. si alu III-lea, do-
véda via.

Pesta, in 10/22 ianuariu 1873.

Diet'a Ungariei in Cas'a represen-
tantiloru, de sambat'a trecuta s'a apu-
catu de bugetu. Dia de dia, căte 4—5
domni ablegati tienu oratiuni lunge, cri-

Prenumeratiuni se facu la toti dd. cores-
pondinti ai nostri, si de a dreptul la Re-
dactiune Stationsgasse Nr. 1, unde
sunt a se adresa si corespondintile, ce pri-
vesc Redactiune, administratiunea seu
sreditur'a; că vor fi refrancate, nu se vor
primi, era cele anonime nu se vor publica

Pentru anunțe si alte comunicatiuni de
interesu privatu — se respunde căte 7 cr.
de linia; repetiile se facu cu pretiu sca-
diu. Pretiu timbrului căte 30 cr. pen-
tru una data se antecipa.

Astadi spaciul făiei noastre fiindu
déjà intregu ocupat, nu potem sè dàmu
stimatilor lectori unele probe dintre
cele principali critice d'asta natura, vom
suplini insa acestu defektu in nrulu vii-
toriu si — anunțam din capulu locu-
lui, că — vor avé ce gustă toti; si —
tare ne temem că li va porni grétia —
sì deákistiloru, si opositiunaliloru, ve-
diindu intrecerea cinica intre domni, d'o
parte pentru d'a descoperi ticalost'a stării
actuale a tierei, ér d'alt'a pentru d'a do-
vedi, că — e bine asiă, că acést'a este ca-
lea pre care sè ajunge la fericire!

Scandalulu din Fogarasu la ale-
gerile pentru dieta, dupa descoperirile
ce se facu in „Gazeta Tr.“ se aréta totu
mai grosu si mai scarbosu; cinismulu
unor inteleghenti ai nostri, amagitori si
corumpatori de poporu — se aréta la
culme.

Si — cu tote acestea, cea ce incepe
a resuflă despre cele intemperate mai de
unadi in cerculu Mestecanului din Chioru,
déjà face concurintia, si par' că o sè in-
tréca miserabilitatea din Fogarasu!

Unele foi magiare, dar mai vertosu
garele rele, prin locuri publice vorbesc
de venditori sistematic formate, à bistul
poporu din acelu cercu, venditori inche-
iate aici in capitala. Dorere si de trei
ori dorere! că de faptori, de sensari seu
chiar pilari, se numescu barbati romani,
Aless. Buda si Sigis. Pappu. Ér specu-
lantii cumperatori sunt: dlu Harkányi,
jidovu botesatu si bogatu de aici din
Pesta, (intocmai casă Máday, celu alesu
in districtulu Fagarasului,) si — dlu
Bartal, unu corifeu magiaru, conservativu
vechiu, carele in pările locuite de magari
— n'a gasit u nici pentru bani cercu ca
sè-lu aléga!

Dieci de msi sè fia primitu sensari
sé pilarii, si — alegerea sè se fia in-
treruptu prin provocarea de bătaia — din
adinsu, pentru ca sè se stórcă sì mai multi
bani de la dd. candidati speculant!

Ce este adeverul — se va areta cu-
rendu la nou'a alegere. Atât'a va pricepe
ori-care omu cu minte, că poporulu, ro-
manii din Chioru, in veci nu si-ar alege
omu necunoscutu, pre carele nici candu
nu l'a vedutu, căruia pan' aci nici de nume
nu i-a auditu, déca n'ar fi cumperati si
amagiti, in celu mai infamă modu, de
conducatorii loru!

Ei bine, domnii amagitori, cumpera-
tori si venditori de suflete, — sè nu
mai aiba nici unu restu de onore, sè li fia
peritu demnitatea romana din sufletu si
rusinea din inima!

Ei bine, poporulu nostru sè nu scia,
cum se cuvine a pasi facia de ataróme-
ni, degredatori ai umanitatei; sè nu se
afle intre alegetorii romani, cari sè face
cu ei, ori cine ar fi ei, ceea ce au facutu
alegatorii unguri in Zemplinu cu dlu
Besze János, presidintele regiu la tribu-
nalulu finantialu de apelul! — Vai, vai;
rele dile, grea umilire am ajunsu!

Amintiramur de unadi despre gran-
diós'a petițiune a cehiloru catra MSa Dom-
nitorulu pentru incetarea stării de as-
tadi si — pentru impacarea MSale cu
popórale sale creditiose.

In acésta privintia se suna, că po-
porulu si inteleghint'a lui, din capitala
si pana in coliba, in massa si pe intrecute

substerie acea petitiune, despre care se crede, că va intruni *unu millionu* de subscrieri! O deputație grandioasă apoi va substerne-o Măriei Imperatului, și ea — de aci încolișă va fi șosă, în prejurul cărei se va intorci luptă pentru existenția politica-natiunale a cehilor. Pretemiu aceliei națiunea cehică va parasi passivitatea și va adopta cea mai energetică activitate — după cum va fi rezultatul ei, său pro, sau contra tendințelor și direcțiunii de susu. — Să nu uităm acăstă bine!

Intr-acerea începe să se sparge și acea *mîntina* a nemtilor centialiști-dualisti, astăzi la putere, cumca întrăgă poporatiunea germană din monarchia ar fi cu ei, pentru politica lor, și întrăga ar reconoscă absolută necesitate, și prin urmare *indreptătirea* acestei politice. Unele foi ni anuncia, că poporatiunea germană din *Stiria*, aproape întrăgă, tocmai a subscrisu și ea din parte-si o petitiune catre Maiestate, întră carea rōga pre Imperatului, *a parasi pericolul să acale politica de pana acuma și a se intielege cu poporale nemultiamite pre temeiul articolor fundamentali ale cehilor!*

"Politik" de dominecă trecută dejă publica acăstă petitiune după testulu seu întrăgu și ni spune că, aceea s'a adoptat de 49 de reunioni conservative ale tinerilor și de 204 comune rurale din partea nemțișca a *Stiriei*.

Este deci învederatu, că — lăvin' a să puse în miscare. Si — credem că se propria timpulu, candu nici națiunea romana nu mai poate remană cu manile în sinu și cu dorurile sale, innadusite în inima. —

Pesta, în 8/20 ian 1873.

Pre cindu noi, îngrigiti de sărăcia poporului nostru din Transilvania, în nrulu precedente ni sprimaramu banulele noastre în privința legei despre colonisti, de currendu votate în Cameră Ungariei, tienendu noi că proiectul său sănătății va fi destul de bine său — dăru destui de reu stilisatu, pentru că pre temeiul dispusetiunilor lui elastice, bietii colonisti, — sub care numire unii pretind că diumetate din poporul Ardeleanu s'ar potră trage în procesu și — prin justiția magiara aduce la săpă de lemn: — atunci foile ungurasci, și inca cu oficioșulu „*P. Napoléon*” în frunte — ni spun că, dlu ministru de justiția a intrat în pactări cu Casă magnatilor, și că la aceste transacțiuni participă și unii corifei ai stangei centrale, pentru dă *amendă* acea legă și mai veros intru interesulu proprietarilor și alu era-riului!

Ce se vede de aci? Nemică altă, de cătu că astăzi, sub eră constituției și libertatei magiare, nu interesele poporului, ci ale domnilor și ale erariului sunt cari se tienă în vedere. Interesele poporului se întoană numai din gura, pentru dă amagi poporulu, imbetandu-lu cu apă rece, și in inima și fapta, interesele celor de susu dău mesură! Poporul trebuie să se mulțimește să aportă sarcinile cele grele, de a dă suțele de milioane din sudoreea sa, și suțele de mili din fii și — la dispusetiunea domnilor!

Suntene curiosi să vedem, că — ce o să se mai alărgă din acea legă „*de improprietătire a colonistilor*,” pana ea va trece prin totă ciururile domnilor și se va prefeca în realitate!

Pesta, în 9/21 ian. 1873.

Colegul nostru de la „*Telegr. Rom.*” în revista sa de anulu nou, constatandu și elu cumca nemultiamirea este caracteristică timpului, și recunoscendu că nemultiamirea și rezultatul tendințelor false de susu, ni spune multe mari, desăt amare adeveruri, despre a noastră propria nemultiamire și insira oță-vă puncte ca de receptu pentru delaturarea reului.

Totă le-am ceditu cu totă atenție ce o merită o cestiuă atătu de afundu tăiată în viță nostra națională, și totă le-am afătu pre adeverate, astfelu înătu — repetim și aci, că de multu nu ne-am semită în astfelu de bună armonie cu sororile noi naționale, și a nume atătu cu ea din Sibiu, că și cu ea din Brasovu căstă la incepătul acestui anu nou.

Vom cercă ocasiune dă desbată și noi specialu temele ce au silevat si punturile ce au fipetu — atătu ună, cătu cea lăta stimata făia, și dorim a face aceea cu atătu mai veros, de ore-ce pentru ilustrarea acelor ade-

veruri, eluebrate de colegele noastre, am mai avă și noi din parte-ne cătu de multe.

Aici, deocamda reflectam numai la un postulat ce „*Telegr. rom.*” insira sub nr. 4, carele privesc specialu diaristică noastră și — suntemu convins că — foră exceptiunea atinge pre fie-care. Formulădă adeca „*Telegr. Rom.*” urmată conditie de buna-intelegeră: „*să se parasește injuraturele deserte, epitele de asiaticismu, lotră, și alele, prin cari se desonestă mai multu celu ce le pronuncia, de cătu aceia, asupra carora sunt ele indreptate.*”

Si noi tienem că prin atari injurature „*se desonestă mai multu cei ce le pronuncia, de cătu aceia asupra carora sunt ele indreptate*”, insa numai atunci candu ele se pronuncia *foră destul temeiu!*

A fi *barbaru* și *asiaticu* și *hotiu* și *lotru*, este o calificare, *desbracata de totă onoare*; a constată și inferă atare insusire după adeveru, după fapte publice, este a spune *judecata, a face dreptate*, — cari nu desonora nici o data.

Cumca și testulu stimabilitui *Telegrafu* are acestu intielesu, dovăda este, căci elu insusă in acelasi nr. infiera „*Obrănielă orădeană*” cu acestu nume alu seu, ér in nrulu 2 hotiu o botedia „*hotiu*.“ — Apoi ce este *lotră* și *hotiu* la cei mici, nu numai nu este vertute la cei mari, ci este din contra, crima și mai comdeamabile, pre care a o inferă, fiindu mai periculosu, este cu atătu mai meritatu, — ér nici de cătu deonestatoru pentru cei ce au curagiul, d'au numi *insecuritate* și respectivo *faptale celor mari* cu adeveratul loru name! —

Oftare pla și dréptă la anulu nou.

Am diu in articulul nostru de anulu nou, că sperantă principale, ba chiar *unica*, cu carea pasim in acestu nou anu, pentru că se nici continuă luptă cea mare de existență, desvoltare și cultura națională, este — aparitiunea nemengibile, cumca reu pretotindeni se semte și recunoscă ér causele incepă și bine pricepute și constatate.

Spaciul ingustu nu ni permite a cătu in acăstă privintia din multe foi — *multe*; dar nici de cătu nu potem trece cu vedere cele ce scrie in ultimulu seu numeru 161 de anulu espiratu — mamă „*Gazeta Transilvaniei*” in reprivirea sa spre trecutu. Reproducemu căteva pasagia din cari fie-cine usioru va deduce cele lată.

„Adunarea națională de la 1848, a fostu semnalulu poteriu alu reintrărui națională romane in viță constitutionala a Transilvaniei. Sanctiunea articulului primu de lege din 1863 de cătu Monarchu, a fostu numai o consecință neesorabilă a redeschizării poporului romanu spre o viță de sine statutoriu.“

„Antăi a data după seculu intregiu din istoria românilor de la adunarea de pre „*Campanul libertății*,“ convingerea cu sine a casa, că eluptarea drepturilor politico-naționale in Transilvania, cu poteri concentrate și reunite, nu numai e posibila, ci chiar secura și neimperdecabila. Idei a armoniei tuturor poterilor in conlucrarea comună, spre unulu si același scopu, a cuprinse totă animale romane, semitorie și intielegători, și si-a primitu botesulu de focu in luptele eroice de atunci.“

„Eră absolutistica a surgumatu speranție de abia nascute. Adeveratu că ea ește și stergetea iobagiei, dreptu că ea ni aduse și multe folose administrative, dara cu devișa „*impărechiaza, ca să poti domni*,“ absolutismul austriac produse și multu reu, lașă o rea neghina in tiéra după sine, turbură și seduse multe anime.“

„In starea acăstă nepregatita ne afă eră lăptelor constitutionale. Sementă certei, semenata de cătu absolutismu si de cătu intriganții magiarismului de o parte, eră de alta parte nutrită și de unii ambicioși și invidiosi din sunlu poporului romanu, incepă și dă germelele aforă.“

„Sperantile reinviante la 1860, produsera și la romani un foliu de paroșismu naționalu, dar ele nu erau regulate, căci regulatorul, o partita națională solidaria-lipsită, ci sperantile nascute erau simplu numai sperantile ale singuraticilor barbati romani, foră o directiune generală, foră compasul.“

„Cea ce inse nu se facă de la 1848 pana la 1860, potea să se intempe de la 1860 pana la 1865, adeca *formarea, organizarea, disciplinarea partitei naționale romane*. Cu dorere inse trebuie să marturisim, că nici pana la 1865 nu se implini.“

„Candu se apropă furtună și se arează pre orizontele Transilvaniei, candu in acestu moment decisiv trebuia să se probeze potere națională a romanilor transilvani, partita națională română, unde o caută, nu era; conduceră partială, in cătu mai esistă, incepă să se elalte și cădă cu catastrofa intrare in dietă feudală. Indesertu scrisă și admoniță preșă, indesertu doria și pretindea poporul! Nu trebuie să ni aducem aci fors voia a minte de cuvintele istoricului: „*Si ei vedin, că nu mai au conducere, tare se mahnira și deadera mană pentru pace?*“

„Nu trece o dia, nu o ora, in care să nu semtimu amaru lipsă mai totală a disciplinei de partea intre noi, lipsă unei conduceri generale energice, neobosită, intielegere și bune. Tota neintielegere, totă cărtă stărpa dintre noi in anulu de cursu, provine mai cu săma din acăstă impregjurate triasta. Nu vom nici decum se aruncă prin acăstă vre-o umbra a supră conducerilor nostri, nu voim să le detragem nemicu din meritele, cari in adeveru și le-au căscigatu, și pentru cari trebuie să stimări și onorati, dar' momentulu este atătu de seriosu, incătu nu ni e cu potinția a mai rotacă aceea, ce acumă scie totă lumea.“

„Pana candu totu numai cu așteptări găle și cu sperantie vanc, pana candu totu numai cu mesuri dimmetate, provisorice, de adi pana mană? Totudeuna se simu suprinsi de totă eventualitate posibile, totudeună cei trasi și impins?“

„O convingere a patrunsu astăzi pre toti romani intielegitori din totă tiără Ardealului, că asia nu mai merge, că trebuie să ne reorganizăm și disciplinăm corpulu partiei naționale. Acăstă se fia singură și principală grigia și misiunită a noastră in anulu venitoriu și într-acestă semnu dorim romanilor transilvani și intregei români sororii unu anu nou fericitu!“

Nici o data mamă „*Gazeta*” n'a vorbitu mai de la irima și mai cu minte. Este ceea ce noi pururi am pretinsu și pentru ce ina nu o data greu și reu am fostu atecati și chiar batjocuriti.

„Unire și disciplinare perfectă a tuturor poterilor și solidaritate pană moarte, și — nu numai a Ardeleanilor, nu, ci a tuturor romanilor adeverati din Monarchia! Fii convins că — toti tinu la acelasi scopu!! —

En se ascătă și o vîcă străină!

Luaramu cunoștința despre oftările de anulu nou ale mamei „*Gazete*,” pentru că acele ni-au petrunsa la inima și pentru că le considerăm esite din inima curată. Ne indreptătiesc la acăstă credință considerație, că „*Gazeta Tr.*” nu se trudescă să o farisea, a judecătă gresielele, slabitudinile, peccatele comise, și a acoperi reul, ci tocmai din contra, spune curatul și luminatul, că — nu mergem bine, că pre astă cale causă și națiunea cauta să patiescă din ce in ce totu mai reu.

Ce ina cu totulu alta aplicatiune dă, altu comentariu face — acelasi voici din „*Gazeta*,“

„Magy. Polgár“ din Clusiu, se va vedea din urmatărie, ce — in estras, dar vorbaliment le traducem din acea făoa.

„Diariale române, pentru de a-si conservă prenumerantii, promit multe și feluri cetitorilor loru la anulu nou. „*Gazeta*“ insasi, identificandu-si șoresi cum există politica cu a națională, dice: „*sorțea noastră este depusa in mănele noastre. Acăstă trebuie să areță in anulu urmatoriu, dovedindu interesare viua și esemplară pentru casigarea unei astfelii de base, care să facă posibilu, ca noi toti se amblămu pre ale noastre proprije picioră.*“

„Acăstă base — firesc, nu poate să fie altă, de cătu ina „*Gazeta*,“ carea usioru se poate casigă, deca vom plăti pe ea 10 fl. la anu. — — —“

„Fie-care făoa română arunca căte o priere fugitive a supră anului trecutu. Tote constată că in acelă pentru romanismu nu s'a facut nemică. — Adeveratu că, pentru acăstă ideia, in sensu mai latu, nemicu nu s'a facut.“

„Dar să facut altă.“

„S'a facutu aceea, că in anulu trecutu, la alegeri — tocmai romanii au adeverit națională la națională și cumpărată, cumca poporul romanu ca faptore nu numera nemică, cumca este de vendutu și cumpăratu, și a. m. d! S'a înțeplatu, de poporul romanu, prin guvernamentalii dreptei și cu ajutoriul chiar alu domnilor romani totalmente a fostu demoralisat și totalmente s'a nulificat la alegerile de cursu.“

„Acestă e celu mai negru punctu alu romanilor din anulu trecutu.“ —

„Vorbă este despre domnii romani arleni; pururi trebuie să facem deosebire, că am văzută pre patrioticii conduceri români din pările Ungariei din colo de delul mi este vorbă numai despre romani ardeleni, — respectu și aci exceptiunilor, — și dreptă ciorescu și-l ar vinde pentru unu blidu de lini — și totusi ei tăcădă de renegati pre toti și nu dau mană cu ei, pentru dă vinde națiune.

„Anulu espiratu n're de cătu puncturi gre pentru romani ardeleni, negre și întăcăse casă năptea.“

„Si caușă nu este altă, de cătu insisii manii; acei patrioti eroici, cari părtă interese naționale numai pe versulu limbei. — — —

Este invederatu că — pre langa adeveru in acăstă cumplita sentință a organului *Tiștu*, preocupatiunea precuprenescă.

Noi a nume, cătu pentru portarea românilor de dincăci, la alegeri, cauta să restă gemu multi exceptiunea ce o face, și laudă o impară „M. Polgár“ pentru conducerii porului roman din Ungaria și Banat. Numru si obrăsnică venditorilor poporului, a poporului vendutu, cătă lui Olteanu, Besa Bogdanu, Gozmanu, Bordanu, protă Joska popă Rosa și Alcea, pote rivaliza in totă povintia cu frati loru de unu sange si de o cintă din Fagarasiu, Orestia, Sebeșiu, Abrău si Nasăudu, sol. sol.

Dar inca mai considerandu să casulu ce mai recinte din Chioru!

Adeverul să, că anul 1872 a fostu unu afurisit pentru romani — din căci și colo de Carpati, si din căci, si din colo de Dunăre-mare.

Adeverul să — s'a pechatuit greu, totă părțile; — nu inca atătu din inima strică cătu mai vertosu pentru amagirea și corupția, aruncata că o mrăgăia drăcescă de susu la stepanire, cărei a nu se incredă de foliu, și se opune din totă poterile, romanul — de se totu sclavu, inca n'a invetiatu! Spiritul servismului inca este mare — chiar la multi din căci mari in vetiati, dintre primii intielegători naționale române. Aci este caușă reului.

De aceea noi am dorită și dorim, amarele patientii de anu, să se măcar de vîciatura folosită pentru vîctoriu! —

„Societatea Transilvania“,

fiind că cam de multu nu ne-am ocupat de ea in acăstă făoa, vom spune că, este o cîntă intemeiată acum cinci ani, la inițiativa dlui Dr. Papu Iarăianu, prin oferte și contribuții de buna voia, de oță privată și municipală, pentru scopulu, dă a provede cu spălă bune, de căte 160, 200, si și mai multe galbini la anu, pre căti va juni studenți din pările de din căci ale Carpaților, ca aceia să in stare a se perfecționeze in cultura și româniști, spre a propagă ambele intre romani din căci.

Motivul a fostu: pentru că s'a obștat, cumca cultură romanilor de din căci, prin influență mai eschisivă a magiarismului, lui și a germanismului, pre tare se abate de originalitatea româna.

Unu motivul mai nobilă și unu scopu mai demnă — asiă credem că, nu poate să fie cu getat!

Acăstă societate dintru incepătul să a bucurat de sprințire zelosă — nu numai din pările particularilor, ci chiar și din a statulă astăzi politică străină de susu, n'a potut să româna fera influență rea și a supră acestei societăți.

Cu totă secesia ea, acăstă societate, pară că a ajunsu de a-si asigură existență și de la incepătul ea provede pre mai mulți judecători și ajutori frumos pentru dă se perfecționează in Italia, Francia, Belgia, Helvetia etc.

Asăstă societate in dilele de 10 dec. anulu espiratu 1872, pentru a cincea oară și tînd adunările sale an

Venitul pre anul de la 1. nov. 1871, an la 1. dec. 1872, adica proprie pre 13 luni a fostu de 15,000 lei n. er spesele totu in celu timpu de 12,346 lei n.

Averea intréga la 10 dec. s'a constatatu oci de 118,674 lei noi.

Numerulu membrilor, ce-si implenescu pleagmintele loru facia de societate — este bici cátia peste 100.

Stipendisti asta data are societatea *sisese* si se afia si s'a proovediutu in anul espiratu ajutoriu; cum urmádia:

1. J. Borócea in Bruxelles, cu 1545 de lei n.

2. Jos. Popescu, la Liège, cu 2081 de l. n.

3. Teof. Olinescu la Liège cu 1083 l. n.

4. N. Galea la Ganda, cu 2000 l. n.

5. Andreu Hororodanu la Turinu, cu 21 l. n.

6. N. Fagarasianu, in Viena, cu 1200 n.

Afara de acestia au mai primitu subvenții străordinarie: *Tilea* in Viena si *Cervinu* Lipsia — căte 300 de lei. —

In fruntea societatei s'a realesu si asta, pentru a cincea óra dlu Dr. Papiu de sedintele alu comitetului, er dlu *Chitiu* si dlu *Lapescu* de v.-presedinti, mai de parte urmárii membri de comitetu: A. Arionu, D. prianu, Manolescu, Misailu, Porumbaru, Araru, Stragescu si Borosiu; secretariu este *meia*.

Atât a este in scurtu, ceea-ce trebus se arădzie pre totu romanulu capabilu de inceputu cultur'a natuiale.

Ce pre noi peste acésta mai potea se ne arădzie si se ne convinga despre folosul actionu alu acestei societati — er fi fostu, déca orabilul comitetu administrativ avea plărea d'a constatá si fructele experientelor de — 5 ani in coci; adica ni areta că, — căti *orbati* prin medilócele acestei demne societati și au devenit uinvestitoru si membri utili societiei ai romanimei de din coci?

Noi marturisim că — numai astfelu de npte, seu resultate positive ne-ar poté coninge despre practicabilitatea acestei societati, spre acesa adica, cumca ea sacrificia si lucra intru d'a dă romanime de din coci barbati, uinvestitori si conduceri — cu cultura si cu inima noastră.

Pro cătu noi am potutu intielege, dejă si stipendisti ai societatei si-au terminatstu si si au alesu carier'a dar — nu pentru obiectul nemédiantu alu romanimei de din coci.

Năi se impare că eu medilócele demne societati „Transilvania,” din coci la noi, ita mai multu si securu s'ar poté contribui perfeptiunea romanismului.

Bogămu să se cugete bine si forta preocuție a supp'a cestienei. —

Monumentul lui Heliade

se fia o realitate, unu adeveru!

Comitetul instituitu spre a pregati cele necesari pentru redicarea unui atare monumentu capital'a Romaniei, si care comitetu, sub presedintia dlu Dem. Ghisea, numera de membri comitatoriele celebratá literarie romane: M. galioceanu, T. Amaru, Al. Odobescu, B. P. Iedou, V. Al. Urechia, P. Aurelianu, St. Ioanu, C. Borescu si G. Gr. Cantacuzinu, — er secretariu pe dlu Sava N. Siomescu, — dejă si terminat o parte principale a misiunei sale, după ce adica s'a adunatunu unu fondu desu de insemnatunu pentru scopu, numitulu comitetu a statoritu program'a si a publicatul cursu pentru lucrarea planului acelui momentu.

Vediindu că lips'a de destulu spaciu nu ferește a publica in totu estensulu seu acestu cursu cu program'a, cauta să ne marginim cu retă numai pre scurtu, cumca premiale sunt de 2000, 1000 si 500 lei nuoi pentru cele bune lucrări si cumca pre pétr'a monumenți seu proprii a pedestalului, este să fia întrate tóte opurile si meritele marelui si activu uinvestitoru *Heliade*, in ordine chronologica, si une pre faciad'a principale vor veni următoarele siruri, demne de autori:

LVI
JOANV HELLIADE RADVLESCVJ
ROMANII RECVNNOSCETORI

1802 1872
TERGOVISTE + BUCVRESCI
TBV O VIETIA DE SEPT-E-DIECE DE
ANNI, LUCRA

CVGETVL, CV CONDEIVL, CV CV-
NTVI, LA INALTIAREA POPORVLVI,
PRIN CVLTVA LIMBEI
ROMANILORV.

Acésta inscriptiune va fi incunjurata cu emblem'a de nemurire; craci de palme si de lauri, corone de simioniu, etc. —

In fine pre laturea din dosu, va figura geniul Patriei romane, cu emblemele sclaviei si drobile imprejurui si 'naltindu o tabela in forma sacramentala a tableloru de legi, pre care vor sta scrise dat'a si cuvintele:

MDCCXLVIII PROCLAMATIUNEA DREPTURILORU ROMANILORU.

Acésta spre a aminti memorabilulu actu ce esti din pén'a lui *Heliade*, sub impressiunea ideiloru de nationalitate si aspiratiunilor de independentia, cari au desceptatua natiunes romana la anulu 1848, si pre care marele patriotu avd norocirea de a le vedé devenindu in mare parte realitatí.

Monumentulu va fi compusu d'o statua asiediata pre unu postamentu seu pedestalu, proportionat cu densa. Statu'a representandu intréga persoña lui Heliade, se va turna in bronzu prin ingrijirea comitetului.

Corpulu lui Heliade va fi representat mai mare de cătu natur'a, standu in piciora, portandu costumulu seu cetatienseu ordinariu. Heliade va tiené man'a stanga pre anima, gestu ce-i erá usuale in momentele de emotiune si de inspiratiune; in man'a drepta, redinata pre unu trunchiu de columna, va tiené o pena seu o carte.

Capulu va fi descoperit; statu'a démona; visionom'a animata, ochii vii, gura vorbétia.

Statu'a va fi asiediata pre pedestalu patratu de pétr'a, proportionat cu statu'a, si avendu pre cele patru ale sale lature, locu rezervat pentru inscriptiuni, si pentru anaglypte seu basreliefuri.

Avisari filologiloru nostri!

In fasciour'a de ianuaru 1873 a organului periodic din Paris: „Revue de Linguistique et de Philologie comparée,” cunoscutulu filologomanu si mare limbistu *Emiliu Picot* a inceputu a publica unu tractat de cea mai mare importantia, o cercetare critica despre dialectele limbii noastre daco-romane, sub titlulu: „Documents pour servir à l'étude des dialectes roumaines.”

Ilustrulu autoru, pe 38 de pagine abia si-a inceputu bine lucrarea cu limb'a banatiana, cea „fratuoșca”, cum se dice ea, si ceterioru nu pote se admire destulv seriositatea, extensiuua si profunditatea elucubratiunilor ce publica.

Nu scim să avem a stare opu in literatura nostra natuiale; mai multu, nu cunoscem a literatu natuiale care s'ar fi incercatua măcar pentru o astfelu de lucrare!

Dlu *Picot*, pentru d'a constatá elementulu romanu si form'a pronunciatu in limb'a romana banatiana, transscrise o poveste poporală „Găitanu (seu Ciucuru) de auru,” — intréga dupa unu metodu de tonetismu, pre cum a audit'o din gur'a poporului celui mai de rondu si forta cultura din Banatu, si totu de o data i adauge traductiunea pe francescă.

Multu ne-ar interesá, déca s'ar gasi la noi unu barbatu de specialitate, la naltimdea chiamarei, carele să-si faca de obieptu alu studiului seu filologicu, apretiuindu dupa cuviintia erudit'a lucrare a dlu *Emiliu Picot*.

Noi din parte-ne de ocamdata credem a ni fi facutu detorint'a nostra de diaristu, atragendu atentinnea celoru competenti a supr'a acestei aparitiuni interesante si aceloru ce au să mai urme. —

Popmezeu, (Bihor), in 28 dec. 1872.

D'a de ieri, 27 decembre v. este si va fi o memorabila nu numai pentru tractulu protopresbiteralu alu Popmezeului, ci pentru intréga eparchia nostra oradana. S'a intemplatu adica in d'a de ieri alegerea de protopopu pentru tractulu Popmezeului, antai'a in intréga eparchia oradana, de candu cu restituirea autonomiei si organizatiunei constitutiunali a bisericiei noastre natuiali. Si in acésta se cuprinda memorabilitatea dilei si actului de alegere de ieri.

Alegerea se esecută in comun'a Popmezeu, unde adunandu-se membrii sinodului protopresbiteral, mersera la biserica spre a asculta si a liturgia, celebrata de mai multi preoți sub pontificarea rev. d. protopopu alu Beiușului, George Vasileviciu, carele fuse numitul de comisariu ad hoc.

Nu multu dupa sant'a liturgia, celebrandu se chiamarea sautului spiritu, dlu comisariu-

prin o cuventare insufletitoria indegăta momentositatea alegeriei, pentru care ne-am adunat, si declarandu sinodulu deschis, anunța sinodului, cumca numai unu individu a recursu pentru oficiulu de protopopu, a nume Ssa protopopu *Elia Moga*, asesoru consistorialu si administratoru protopreoteralu, alu acestui tractu. Alegatorii, ca unu omu observara, dreptu semn de aderintia pentru amintitul d. recurinte, că ori si cătă ar fi competitu, ei totu numai pre acesta l'ar fi alesu. Desi se prevediu deci, că toti dñii alegatori sunt cu o vóce pentru dlu E. M. — totusi se facu scrutiniulu cu töte formalitatile, alu carei rezultat este, că rev. d. administrator se alesu cu unanimitate.

Dupa acésta alegere, exemplaria in privint'a ordinei si armoniei in care se efepți, si memorabila in cătu pentru momentulu istoricu, dlu notariu com. Dem. *Moga* dede unu ospetiu mare, la care au participat toți alegatorii. Se'nțielege că toastele n'au lipit. S'a beutu intru sanatatea mitropolitulu nostru *A. Siaguna*, a episcopului nostru *Procopius* si intru a regelui si imperatului nostru. — Joane Buna, st. de VIII. cl. dedicandu si densulu unu toastu, ni revoca in memoria sörtei vitrega din tecutu a bisericioi noastre, si apretiuindu binecuvantările autonomiei noastre bisericești, de care ne bucură astazi, insuflet multimea astfelu, incătu ilu coplesit cu aplause si laude.

Unu alegotoriu.

Varietati.

(Contele Alessandru Haller), prefeptulu Zandului, precum se suna, si se suna ca positivu, din privint'e mai ualte de statu, — pentru că adica nu satisfacă mititică clica magiara din comitatul, de multe ori nu s'a datu de unelă orba a intrigelor si denunciatiunilor loru, ci mai vertosu in cătu privesco onorela comitatului si promptitudinea administratiunei acelui, pururiu a datu cuvenitulu tributu adevărului, măcar de ar fi fostu adevărulu in favórea romanilor, — să fie destinat d'a fi dedicat din postu, seu dora stramutat in fruntea comitatului *Crasna*, unde unu conflictu escatu intre prefeptu si vice-prefeptu, ar face necesaria delaturarea prefeptului.

De succesoré alu dlu conte *Haller* in Zandu trei să fia in combinatiune: dlu *Véghsö*, presed. tribunalului din Baia de Crișiu, dlu *Balló*, jude la Tabl'a regia, (— pre carele tocmai in prevederea acestei combinatiuni, de repetitive ori să-lu fia preterit la naintările interplate in sfer'a justitiei,) si in fine dlu *Weiss*, fostu jude de cercu sub *Bach*, astazi procurorul la tribunalulu regiu din Aradu. — Déca guvernul de facia ar fi alu increderei noastre, si motivul inchimbarei de care se lucra, ar fi dreptatea, ne-am semăt obligati a ni spune si noi opinionea; asiā inşa cum stau lucrurile, nu potem dice, de cătu — „faca-si de capu domeni!”

(Celu mai betranu omu) in Austro-Ungaria, si dora in tota lumea, esipendu pre Metusalemu si pre contemporanii lui din bibl'a sacra, a fest — unu *Romanu*, cu numele *Petrus Corianu*. Densulu s'a nascutu in anulu Domnului 1539, intr'unu satu de langa Temisiora, si a morit in anulu 1724, adica in vresta de 185, di o sută optu-dieci si cincis de ani! — In teneretile sale si pana era in potere, cam 80 de ani, a fostu pecurariu, era in betranie traia din darurile satenilor. — Catra capetulu vietii slabise de totu si adencimea betrarelor ilu siliau, a se folosi de două bâte (cărje.) Trupul lui se gignise tare dar totusiu era c'unu capu mai naltu decătu fiului seu carele inca era de 100 de ani. — Nainte de mórtea sa, contele-generalu de Wallis l'a depinsu si icon'a mosiului *Petrus* si astazi se afla la tamili'sa numitului conte.

Multiamita si rogare publica.

Societatea de lectura din comun'a Beregeșeu, cottulu Temesiu, carea, din cauza că statutele ei, asternute la superioritatea politica, inca nu s'a aprobatu, este numai in modu provizoriu constituita, si ca atare, prin subscriziune aduce multiemita publica dloru Redactori ai jurnaleloru: „Albina” si „Federatiunea”, ér din colo de Carpati, „Trompetă Carpat.” si „N. Curierul rom.” caci avura bunatatea de a-i tratare gratuitu foile loru.

Rogănu pre dd. Redactori, cari se interesă seriosu de cultivarea plugariului romanu dela sate, să aibă bunatate, a sprinții prin transmiterea pretuitelor loru foi si pentru acestu anu, societatea nostra.

Asemenea regim pretotii DD. autori romani, a donă pre séma bibliotecii plugariilor, intemeiate aci, căte unu exempliaru din opurile loru.

„Adresa e: Societatea de lectura romana” in Beregeșeu, post'a ultima Szakálháză, Banatu. Beregeșeu in 1. ianuaru 1873 pentru societate.

A. Cleeanu m. p. Andreeescu m. p. parochu ca presedinte ad invetiat ca not. ad hoc. hoc alu societatei.

La adres'a Daciei Traiane in Roma!

Totu de o data avisare domnilor concernanti.

In nrulu 86 de anulu trecutu 1872, am arătat in sumariu nrulu abonementelor facute la noi, dupa ce in nrui 66, 67, 69, 71, 75, si respective si 86 publicaseu specialminte adresele abonentilor si sumele ce ni se tramiseseră, si — atunci am speditu sum'a adunata la noi, de 44 fl. v. a. la destinatune.

De atunci mai publicaramu in nrulu 89 o prenumeratiune si respective adresa cu 4 fl. pe cari nu ii-am speditu, asteptandu se ni se mai insinue si altele, ce — lungu timpu n'a urmatu, — dora pentru că incepuseră a se lati felul de felul de suspiciuni despre dd. intreprinditori, pana ce la urma dlu Dr. Drăgescu in colónele Federatiunei dede suspiciuni spresiune publica!

Noi — despre aceste grele suspiciuni nam luat u cunoștiintă, asteptandu ca urmările faptice să le facă a disparé. Intr'aceea ni-a sositu nrulu de proba din „Dacia Traiana” si ni se mai tramisera inca unele abonamente, respective completări de abonamente.

Astfelui avem a nota urmatörile:

Dlu dlu *Zabala*, capitanu in pens. per Pest et Oravitz in Bosovits, ni a tramis 2 fl. pe primulu patrului 1873.

Dlu Nicol. Ribariu, invetiatoru, per Temesvar in Săgh, asemenea ni-a tramis 2 fl. pe 2/4 de anu.

Dlu N. Celigradeanu, ospetariu, per Pest in Hatzeg, catra cei 3 fl. ce am publicat in nrulu 86, ni-a mai tramis 1 fl. pentru complecarea abonementului seu pe 2/4 de anu.

Dlu Const. Ungureanu, docinte, per Pest, Răcădia in Szászka, ni-a tramis 2 fl. pe 2/4 de anu.

Dlu dlu Aless. Popoviciu, advokatu, per Aradu in O-Set.-Anna, ni-a tramis pe triluniulu de la ian. a. c. 3 fl.

Si in fine ni sosira banii si adressesele: Simeonu Popu, per Pest-Thordă, in Közép-Peterd, — 6 fl.

Ioane Petricasiu, per Pest, in Thorăda, 3 fl.

Iuliu C. Vladutiu, per Pest, in Thorăda, 3 fl.

Ludovicu Cato, per Pest in Thorăda, 3 fl.

Florinu Popu, per Pest in Thorăda, 3 fl.

Sum'a acestor abonamente si celu din nrulu 89 — este 32 fl.

Atât a este, ce mai avem să administrăm noii domnilor intreprinditori ai numitului diuariu de Roma.

Déca s'ar affă cineva afora de cei publicati in acestu nru si in cele mai susu citate

